

Versnellingsplan ambulantisering bescherming en opvang

*Aanvullende maatregelen op het beleidsplan Echte betrokkenheid,
wederzijdse afhankelijkheid 2017-2020*

Ons kenmerk	20.0001083
Versie	0.14 (definitief)
Datum	19 december 2019
Contactpersoon	Sonja Hartkamp
E-mail	s.hartkamp@regiogv.nl

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Huidige situatie en behoefte voor de komende jaren	4
Genomen maatregelen om zelfstandig wonen te bevorderen	4
Huidige knelpunten	4
Trends en ontwikkelingen	5
Vraag naar woningen en zorg	5
Samenvattend	8
3. Realiseren van geclusterde zelfstandige woningen	10
Toewijzen deel van nieuw op te leveren woningen	10
Toewijzen huurwoningen rondom locaties voor beschermd wonen	11
Toewijzen woningen	11
Realisatie	11
4. Overige versnellingsmaatregelen 2019-2022	13
5. Financiën	15
Realiseren geclusterde zelfstandige woningen	15
Financiële effecten van spreiding over gemeenten	15
Overige versnellingsmaatregelen	17
Totaal benodigde middelen	18
Dekking	18
6. Monitoring en sturing	19
7. Bijlage: achtergrondinformatie beschermd wonen	20

1. Inleiding

De gemeenten Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren voeren sinds 1 januari 2017 gezamenlijk het beleidsplan bescherming en opvang 2017 - 2020¹ uit vanuit de Regio Gooi en Vechtstreek. De gemeenten hebben de beleidscoördinatie, inkoop en het (financieel) beheer van Bescherming en Opvang ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek. De gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, vrouwenopvang en de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een in Nederland unieke samenwerking voor kwetsbare jeugdigen, volwassenen en ouderen in Gooi en Vechtstreek.

De uitvoering van het beleidsplan is halverwege. Regio Gooi en Vechtstreek informeerde de gemeenten onlangs over de voortgang van de uitvoering van het beleidsplan². Het blijkt dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om de geformuleerde visie en ambitie op het gebied van meer zelfstandig wonen in het beleidsplan te realiseren. In dit rapport worden hiervoor voorstellen gedaan. Dit versnellingsplan is opgesteld in afstemming met vertegenwoordigers van aanbieders, cliënten- en naastenvertegenwoordigers en gemeenten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een analyse opgenomen van de huidige situatie en behoefte voor de komende jaren. Hierin wordt inzicht gegeven trends en ontwikkelingen, cijfers en een inzicht in de behoefte de komende jaren. In hoofdstuk 3 komt het belangrijkste element, het realiseren van geclusterde zelfstandige woningen, aan de orde. Hoofdstuk 4 geeft aan welke overige maatregelen voorgesteld worden. Hoofdstuk 5 gaat in op financiën. Het rapport sluit af met een kort hoofdstuk inzake monitoring en sturing.

¹ Ons kenmerk: 17.0002775 (<https://www.regiogv.nl/wp-content/uploads/2018/02/2-beleidsplan-bescherming-en-opvang-2017-2020.pdf>)

² https://www.regiogv.nl/wp-content/uploads/2018/11/informatiebrief-bescherming-en-opvang_website.pdf

2. Huidige situatie en behoefte voor de komende jaren

Genomen maatregelen om zelfstandig wonen te bevorderen

De gemeenten hebben in het beleidsplan de gezamenlijke visie geformuleerd om ervoor te zorgen dat inwoners uit de regiogemeenten langer (of eerder) zelfstandig kunnen wonen. In het beleidsplan zijn diverse maatregelen geformuleerd die hier een bijdrage aan leveren. Hieronder de maatregelen en resultaten tot nu toe.

Maatregelen	Resultaat
Passende toewijzing beschermd wonen	Het wachtlijstbeheer voor beschermd wonen is ondergebracht bij de regio. Op deze manier is er actueel inzicht in (de ontwikkeling van) vraag en aanbod.
Scheiden wonen en zorg	Er zijn met Kwintes afspraken gemaakt om in de komende 3 jaar klassieke beschermd wonen plekken om te zetten naar scheiden wonen en zorg, waarbij cliënten huur betalen en voorbereid worden op uitstroom. Deze worden conform planning gerealiseerd. Deze beweging wordt de komende jaren in principe doorgezet.
Uitbreiding aanbod beschermd wonen	Ten opzichte van eind 2016 zijn er 18 plekken extra gerealiseerd. Het totaal is nu 273 plekken (zie bijlage 1 voor meer informatie).
Opvang vrouwen bij HG/KM	In 2017 is het Oranjehuis in Almere in gebruik genomen, waar de vrouwenopvang ten behoeve van onze regio wordt gerealiseerd.
Opvang dak- en thuislozen	De bestaande opvangmogelijkheden voor dak- en thuislozen zijn uitgebreid.
Uitbreiding opvang dak en thuislozen	Er is eind 2018 ook een pilot van start gegaan met 8 extra, specifieke opvangplekken voor jongeren.
24-7 toezicht in de wijk	Na een succesvolle pilot bestaat per 1 april 2019 voor alle zelfstandig wonende cliënten met een passende beschikking de mogelijkheid om buiten kantooruren ongeplande ondersteuning te krijgen.
1 ^e , 2 ^e , 3 ^e kans	Huren onder voorwaarden is structureel gemaakt, geprofessionaliseerd en uitgebreid. Daarnaast wordt ingezet op vroegsignalering van dreigende dakloosheid en mogelijkheid tot urgentie binnen het woonverdeelstelsel voor maatschappelijke doelgroepen.

Periodiek zal met de uitvoeringsdiensten evaluatie plaats vinden van bestaande dienstverlening binnen de maatschappelijke en vrouwenopvang, beschermd wonen, ondersteuning buiten kantooruren en de transitie naar scheiden wonen en zorg.

Huidige knelpunten

Ondanks de genomen maatregelen blijkt dat er nog onvoldoende resultaat wordt geboekt als het gaat om de ambulantisering en dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Hieronder een opsomming van de knelpunten.

1. Op dit moment is er voor beschermd wonen een wachtlijst van circa 90 personen. De wachttijd varieert sterk op basis van de problematiek. Sommigen wachten al meer dan 2 jaar.
2. Er zijn momenteel circa 30 mensen binnen beschermd wonen en 10 mensen binnen de maatschappelijke opvang klaar om uit te stromen. Deze mensen verblijven hier, omdat er geen passende woonruimte is.
3. De focus op door- en uitstroom binnen beschermd wonen laat soms te wensen over.
4. Het is vooralsnog, ondanks diverse pogingen, niet gelukt om geclusterde zelfstandige woningen voor kwetsbare burgers met een zorgbehoefte te realiseren.
5. Er ontbreekt vooralsnog een time-out voorziening binnen onze regio, voor kortdurend verblijf van deze doelgroep, om crisissen te voorkomen en mantelzorgers te ontlasten.
6. Ontbreken van tijdelijke huisvesting (interventiewoningen) voor cliënten in acute situaties.

7. Het toekennen van beschermd wonen en vooral inzet van alternatieven vraagt om een specifieke expertise die niet in iedere uitvoeringsdienst / sociaal wijkteam optimaal aanwezig is.

Onze indruk is dat er, zeker gezien de gerealiseerde en beoogde vernieuwingen in het aanbod, vaak nog te vanzelfsprekend een beschikking voor beschermd wonen wordt afgegeven. Tevens is door het gebrek aan woningen voor de doelgroep vooralsnog sprake van een te lage uitstroom uit beschermd wonen. Beide ontwikkelingen resulteren in een lange wachtlijst voor beschermd wonen.

De beperkte beschikbaarheid van woningen is volgens ons een gevolg van de krappe woningmarkt als zodanig en het ontbreken van concrete afspraken in onze regio voor het realiseren van geclusterde zelfstandige huisvesting van kwetsbare burgers met een zorgbehoefte.

Trends en ontwikkelingen

Nieuwe huisvestingsverordening

In het voorstel voor een nieuwe huisvestingsverordening voor de regio is opgenomen dat bewoners van erkende zorginstellingen die aantoonbaar zelf geen kans maken op woningtoewijzing na een jaar in aanmerking komen voor een urgentie. Zij dienen hiervoor ingeschreven te staan op WoningNet en één jaar aantoonbaar hun best te hebben gedaan om woonruimte te verkrijgen. De verwachting is dat deze maatregel bevorderend zal werken voor de uitstroom naar zelfstandig wonen.

Om te bevorderen dat de uitstroom vanuit beschermd wonen en opvang naar zelfstandig wonen (doorgaans met ambulante begeleiding) ook duurzaam succesvol verloopt, is het vanuit het project Huisvesting Maatschappelijke Doelgroepen mogelijk gemaakt ook Huren onder Voorwaarden preventief in te zetten. Alle uitstromende cliënten zullen vanuit de aanbieder een advies meekrijgen of zij volledig zelfstandig kunnen gaan wonen, ambulante begeleiding nodig hebben of onder voorwaarden van een zorgcontract gaan wonen. Bij de inkoop van beschermd wonen is deze adviesrol bij uitstroom alsook de benodigde training / woonbegeleiding van cliënten tot 'goed huurderschap' (nodig om succesvol te kunnen uitstromen) opgenomen in de voorwaarden.

Wet langdurige zorg

Het Rijk heeft bepaald dat gemeenten per 2021 niet meer verantwoordelijk zijn voor mensen die een 'leven lang' beschermd wonen nodig hebben. Gemeenten blijven op basis van de WMO verantwoordelijk voor inwoners die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen. Door deze maatregel wordt nogmaals benadrukt dat gemeenten de taak en opdracht hebben om inwoners zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen. Er is dus een urgentie en behoefte aan alternatieven, in de vorm van geclusterde zelfstandige woningen en een time-out voorziening (tijdelijk verblijf voor zelfstandig wonende cliënten), opdat de bestaande capaciteit voor beschermd wonen gebruikt kan worden door degenen die dit echt nodig hebben. Wel is het zaak binnen beschermd wonen – zoals ook beoogd in het beleidsplan – het aanbod te optimaliseren en te differentiëren, afgestemd op de verschillen in doelgroep en ondersteuningsbehoefte.

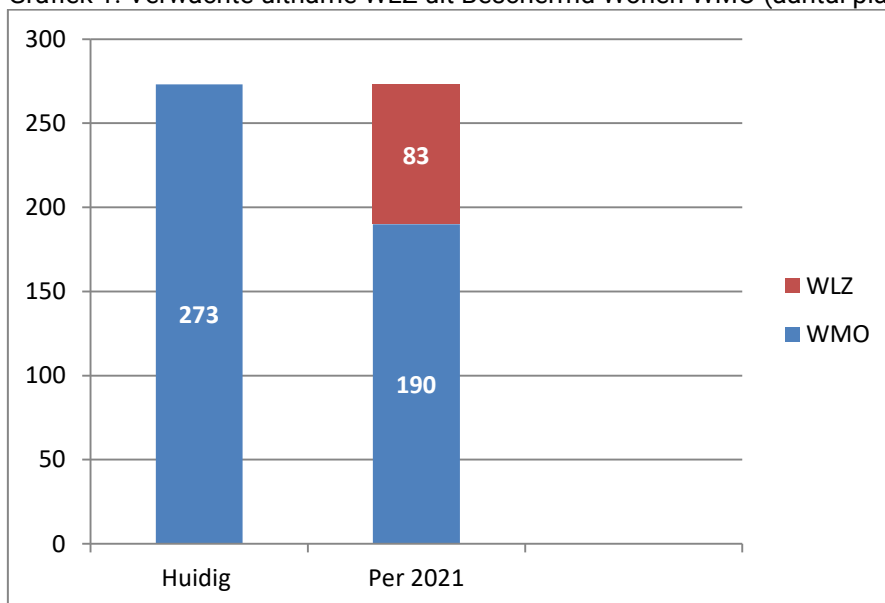
Vraag naar woningen en zorg

Kwantitatieve vraag naar woningen voor de komende jaren

Een belangrijke vraag is op welke manier de zorgvraag zich de komende jaren ontwikkelt en waar er dus behoefte aan is. Op basis van de huidige inzichten hebben wij hierover het volgende beeld.

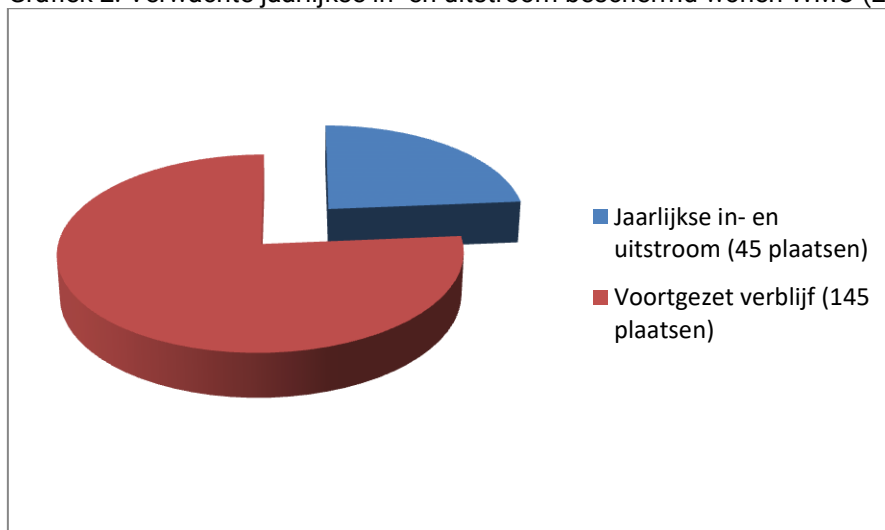
- Door de openstelling van de WLZ voor deze doelgroep is de verwachting dat er ten opzichte van de huidige situatie circa 30% van alle inwoners een WLZ indicatie krijgen. Dit betekent dat van de huidige 273 plekken er circa 190 plekken zijn voor inwoners die onder de WMO blijven vallen. De andere plekken blijven in de regio bestaan, maar worden vanuit de WLZ gefinancierd en niet meer door gemeenten.

Grafiek 1. Verwachte uitname WLZ uit Beschermd Wonen WMO (aantal plaatsen)

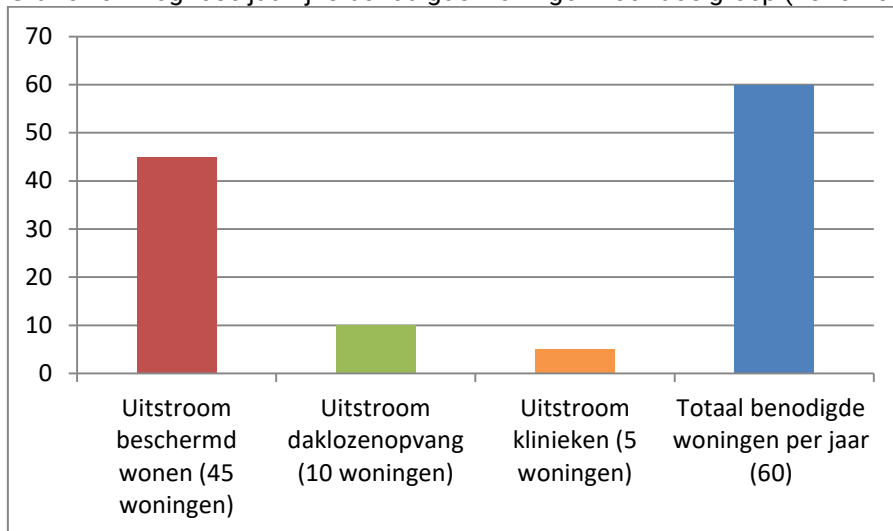
- De circa 190 plekken beschermd wonen die overblijven zijn gericht op een periode van beschermd wonen. Beoogd wordt dat deze periode gemiddeld 4 jaar gaat bedragen. Het aantal plaatsen Scheiden Wonen en Zorg binnen beschermd wonen (onderdeel van die 190 plaatsen) groeit de komende jaren richting 60. Vanuit deze plekken is uitstroom na uiterlijk 2 jaar voorzien. Dit betekent dat toegegroeid wordt naar jaarlijks 30 personen uitstroom via de route Scheiden Wonen en Zorg. Vanuit een beoogde gemiddelde totale verblijfsduur van 4 jaar binnen beschermd wonen in de WMO is een totale jaarlijkse uitstroom van ongeveer 45 personen voorzien. Dit vraagt om een sterkere focus van aanbieders op uitstroom in hun begeleiding.
- De huidige instroom *op de wachtlijst* voor beschermd wonen is 1.1 per week ofwel 57 per jaar. Beoogd wordt dat er de komende periode steeds minder mensen op de wachtlijst geplaatst zullen worden.
- Beoogd wordt de instroom *op beschermd wonen locaties* in de komende jaren, door een betere uitstroom, te brengen op gemiddeld 45. Daarmee kan de omvang van de wachtlijst worden teruggebracht. Vervolgens wordt beoogd de instroom in beschermd wonen en de omvang van het aantal plaatsen beschermd wonen verder te laten afnemen. Dit geeft het volgende beeld voor beschermd wonen binnen de WMO (na uitname WLZ) in de komende 3 jaar:

Grafiek 2. Verwachte jaarlijkse in- en uitstroom beschermd wonen WMO (2020-2022)

- Om te komen tot het jaarlijks aantal benodigde zelfstandige woningen voor de doelgroep dient dit aantal verhoogd te worden met 10 vanuit de maatschappelijke opvang en 5 vanuit klinieken van GGZ en verslavingszorg voor cliënten die geen woning meer hebben maar wel klaar zijn voor uitstroom naar een zelfstandige woning. Aldus ontstaat een jaarlijkse behoefte van ongeveer 60 woningen voor deze doelgroep voor de komende 3 jaar. Verwacht wordt dat dit aantal nadien zal afnemen door de beoogde afbouw van beschermd wonen.

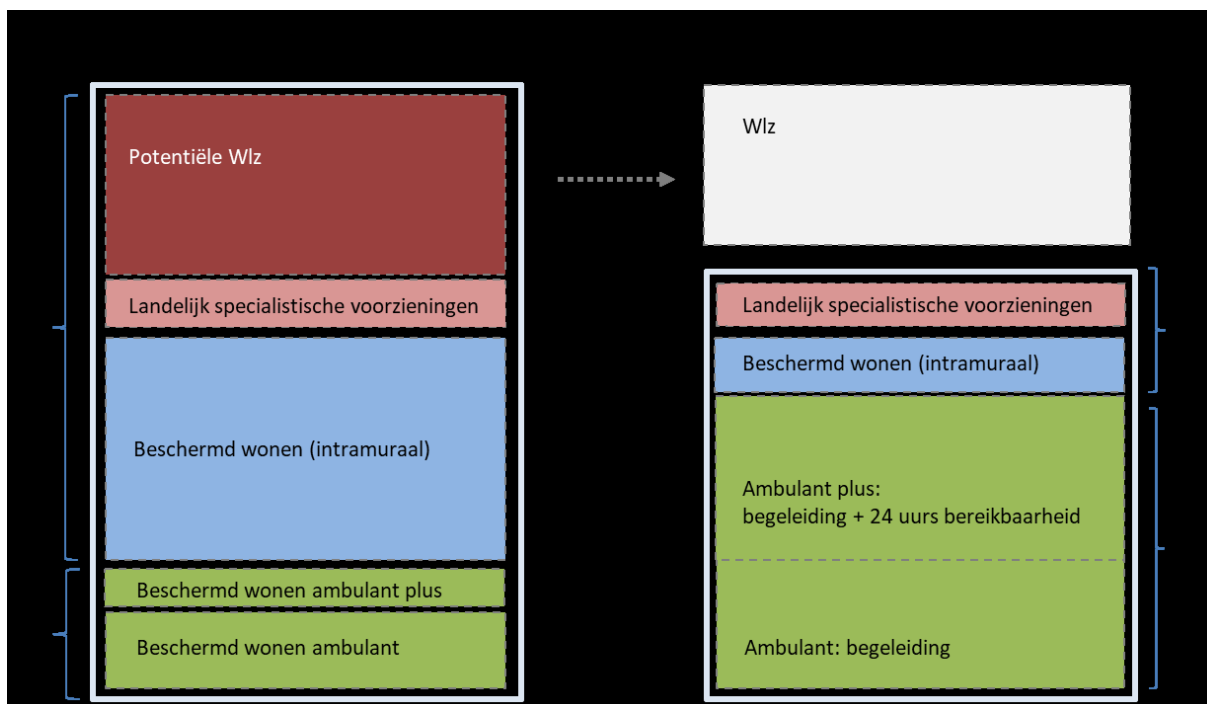
Grafiek 3. Prognose jaarlijks benodigde woningen voor doelgroep (2020-2022)

Kwalitatieve vraag naar woningen voor de komende jaren

- De uitstromende cliënten zijn in staat om zelfstandig te gaan wonen. Het is wenselijk dat zij zoveel mogelijk naar een permanente woning kunnen, om doorverhuizen en alle spanning en risico's van dien zoveel mogelijk te voorkomen. Met behulp van de nieuwe huisvestingsverordening zijn uitstromende cliënten in staat om een urgentie te verkrijgen die dit ook mogelijk maakt. Gezien het risico van terugval en eenzaamheid waarvan sprake is voor deze groep, geldt dat een deel van hen structureel gebaat is bij een vorm van geclusterd zelfstandig wonen. Daarbij kan de aard en de omvang van ambulante ondersteuning variëren al naar gelang de ontwikkeling van de cliënt. Om die reden zijn geclusterde zelfstandige woningen gewenst voor een relevant deel (naar schatting 50 tot 80 procent) van deze groep.
- Voorgesteld wordt om gezien de bovenstaande prognoses de komende 3 jaar hiervoor jaarlijks 30 geclusterde woningen beschikbaar te maken. Dit kan door in nieuwbouwlocaties hiervoor woningen te reserveren of containerwoningen te realiseren. Een andere, aanvullende mogelijkheid is om binnen een bepaalde straal rondom BW-locaties vrijkomende woningen toe te wijzen aan deze doelgroep en aldus een zekere clustering te realiseren, met de mogelijkheid om gebruik te maken van bepaalde voorzieningen op de locatie voor beschermd wonen. Om dit te realiseren dienen afspraken te worden gemaakt met woningcorporaties en zijn inzet en faciliteiten gewenst vanuit de betreffende locaties voor beschermd wonen.
- Als het gaat om een time-out voorziening is op basis van aanbod in andere regio's een vertaling gemaakt naar deze regio op basis van inwoneraantallen. Dit resulteert in een verwachte behoefte aan 6 tot 8 plaatsen voor dit type (pension-achtige) voorziening. Omdat er de komende jaren (gezien de omvang van de wachtlijst) nog geen sprake zal zijn van afbouw van plaatsen beschermd wonen, alsook gezien de ingeschatte kosten, is het voorstel te starten met een pilot van 4 plaatsen.

Overall is de beoogde transitie op langere termijn voor de WMO-gefinancierde zorg voor deze doelgroep als volgt in beeld te brengen (met uitzondering van de opvang). De voorzieningen binnen de omlijning worden vanuit de WMO gefinancierd. De groene blokken betreffen zelfstandig wonende cliënten. De blokken met andere kleuren betreffen cliënten die wonen binnen een instelling.

Inhoudelijke zorgvraag voor de komende jaren

Daarnaast is gekeken naar de inhoudelijke zorgvraag voor de komende jaren. Door inzichten van de huidige wachtlijstbeheerder beschermd wonen en in overleg met aanbieders en cliëntenvertegenwoordiging zijn de volgende trends waarneembaar:

- meer mensen met autisme
- toename van mensen met een actieve verslaving
- meer jongvolwassenen die een beroep doen op beschermd wonen
- meer mensen die niet meer (gedwongen) kunnen verblijven in de GGZ

Gekoppeld aan de beoogde ambulantisering is het van belang dat de kwaliteit en de kwantiteit van de ambulante begeleiding voldoende vorm krijgt. Hierin zijn diverse aanbieders actief binnen de regio. Bij deze begeleiding dient ook aandacht te zijn voor de groepsdynamiek die geclusterd wonen met zich mee kan brengen. Tevens is aanbod van voldoende dagbesteding en begeleiding naar werk van belang voor de doelgroep, om participatie te bevorderen en terugval te voorkomen. Het lopende project Herstelacademie levert hieraan een bijdrage. Ook is specifieke inzet op deze doelgroep vanuit het Werkgeversservicepunt (WSP) wenselijk. Dit gebeurt middels het regionale project 'Bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met psychische aandoeningen'.

Aanvullend is het van belang dat er wordt geïnvesteerd in maatschappelijk draagvlak voor de beweging richting meer kwetsbare burgers die zelfstandig wonen in de wijk. De recente campagne inzake verward gedrag levert hieraan een bijdrage. Voorstel is dat er gericht richting wijken, burens en huurdersorganisaties waar mogelijk geclusterde woningen voor de doelgroep beschikbaar komen communicatie plaats vindt door betrokken (ambulante) zorgaanbieder(s) en gemeente, ook al voordat definitieve besluitvorming plaats vindt.

Samenvattend

Ondanks het realiseren van een reeks maatregelen uit het beleidsplan Bescherming & Opvang komt de beoogde ambulantisering onvoldoende op gang. De nieuwe huisvestingsverordening zal hierin naar verwachting tot een belangrijke verbetering leiden, waarbij uitstroom uit beschermd wonen en de opvang wordt bevorderd. Het ontbreekt nog wel aan geclusterde zelfstandige woningen voor een belangrijk deel van deze doelgroep, om de kans op terugval en vereenzaming te beperken.

Daarnaast lijkt beschermd wonen soms nog te vanzelfsprekend te worden beschikt, waar er inmiddels faciliteiten zijn om in een zelfstandige woonsituatie passende ondersteuning te krijgen. Ook kan de focus op uitstroom bij aanbieders van beschermd wonen nog meer vorm krijgen.

Om het mogelijk te maken dat meer kwetsbare burgers zelfstandig wonen mist er een time-out voorziening binnen de regio, die meer zelfstandig wonen van deze doelgroep mogelijk maakt. Tenslotte zijn er enkele interventiewoningen gewenst (voor acute situaties), waarbij ook sprake kan zijn van risico's voor de omgeving.

Het meest belangrijk is het beschikbaar maken van geclusterde zelfstandige woningen voor de doelgroep, waarbij behoefte is aan jaarlijks 30 geclusterde woningen in de komende drie jaar. Het volgende hoofdstuk van dit plan gaat in op de vraag hoe dit gerealiseerd kan worden. Additionele maatregelen om de beoogde ambulantisering vorm te geven (kennis en deskundigheid, time-out voorziening en interventiewoningen) komen in het daarop volgende hoofdstuk aan de orde.

3. Realiseren van geclusterde zelfstandige woningen

Beschermd wonen, (maatschappelijke en vrouwen-)opvang alsook de beoogde ambulantisering van deze doelgroep met psychische en psychosociale problemen wordt gezien als een regionale opgave. In de realisatie alsook in de financiële consequenties daarvan geldt dan ook dat solidariteit tussen gemeenten een uitgangspunt is. Dit betekent dat waar mogelijk spreiding van de te realiseren geclusterde woningen over de gemeenten binnen de regio wordt nagestreefd en dat de financiële consequenties zoveel mogelijk in gelijke mate worden gedragen. Zie hiervoor ook hoofdstuk 5 (Financiën).

Om de benodigde 30 geclusterde zelfstandige woningen per jaar in de komende 3 jaar te kunnen realiseren kunnen twee routes worden gekozen, waarbij ingezet wordt op een pilot waarin langs beide routes wordt gewerkt. Deze routes worden hieronder toegelicht, waarna de realisatie aan de orde komt. Bij beide opties geldt dat huurders binnen deze doelgroep alleen aanspraak kunnen maken op een geclusterde woning wanneer er door de zorgaanbieder waar deze uitstroomt in hun advies expliciet wordt aangegeven dat geclusterd wonen benodigd is. Hiermee wordt geborgd dat er niet meer geclusterde woningen worden ingezet dan nodig.

Toewijzen deel van nieuw op te leveren woningen

In deze aanpak wordt binnen projecten waarbij nieuwe zelfstandige woningen worden opgeleverd een vooraf afgesproken deel van deze woningen toegewezen aan de groep huurders die uitstroomt uit een voorziening en een geclusterde woning nodig heeft. Dit hoeven geen specifiek aangewezen woningen te zijn, maar wel een bepaald aantal binnen het betreffende complex of project. Tot nu toe zijn er twee projecten in het vizier waarbij dit kan worden gerealiseerd:

Lucent-terrein in Hilversum

In het 3^e of 4^e kwartaal van 2019 vindt de oplevering plaats van nieuwbouwwoningen op het Lucentterrein in Hilversum. Binnen dit project worden naar verwachting door de Alliantie in samenwerking met de zorgorganisaties Sherpa, Amerpoort en Kwintes in totaal 33 woningen voor cliënten met een zorgbehoefte gerealiseerd. Het gaat om mensen met een psychische of verstandelijke kwetsbaarheid. De 11 plaatsen welke door Kwintes zullen worden bediend zijn bestemd voor de doelgroep Bescherming & Opvang. De woningen zijn met name geschikt voor 1 persoons huishoudens.

De Orchidee in Hilversum

Dudok Wonen beoogt om op de locatie de Orchidee (Nieuweg 245 te Hilversum) door middel van verbouw begin 2020 een 27-tal appartementen te realiseren. Onderdeel van dit plan is dat 5 tot 10 woningen worden verhuurd aan de doelgroep bescherming & opvang. Daarnaast zullen 10 woningen regulier worden verhuurd en 10 woningen worden toegewezen aan mensen jonger dan 27 jaar. In de loop van 2019 zullen hierover hardere afspraken worden gemaakt.

Om binnen deze variant meer aantallen te kunnen realiseren dienen projecten te worden toegevoegd vanuit andere gemeenten binnen de regio. Gestreefd wordt naar in totaal 45 woningen voor de doelgroep langs deze weg.

De kosten voor het realiseren van dit type oplossingen liggen alleen in het indien nodig beschikbaar maken van een centrale ontmoetingsruimte voor deze bewoners, bijvoorbeeld in een daarvoor te huren appartement. Deze kosten liggen in de orde van €10.000 incidenteel (inrichting) en €10.000 voor maximaal 3 jaar (huur en servicekosten) op 10 tot 15 woningen. Daarbij is uitgegaan van 1 appartement per cluster van 10-15 woningen.

Deze kosten worden alleen gemaakt indien er in de directe omgeving onvoldoende voorzieningen bestaan waarvan deze doelgroep gebruik kan maken ten behoeve van ontmoeting. Als een dergelijke ontmoetingsruimte wordt gerealiseerd is dit alleen voor een periode van maximaal 3 jaar, waarna de bewoners geacht worden van het reguliere aanbod op dit gebied gebruik te maken. Het dekken van de kosten hiervoor kan mogelijk gezamenlijk door corporatie, zorgaanbieder en gemeente of regio gebeuren. De huur voor de woningen zelf wordt betaald door de individuele huurders.

Toewijzen huurwoningen rondom locaties voor beschermd wonen

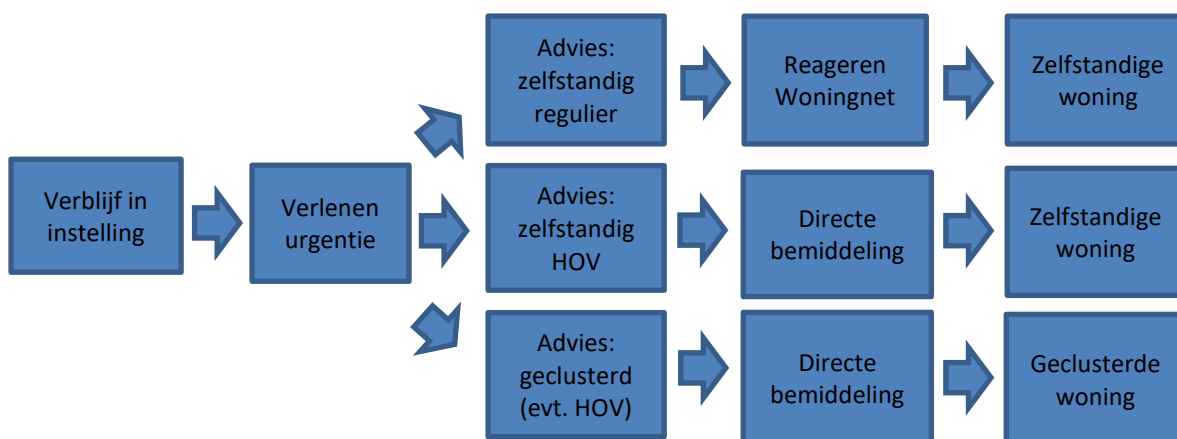
De andere aanpak is het in de komende 3 jaar toewijzen van ongeveer 45 vrijkomende sociale huurwoningen in een straal rondom enkele te selecteren locaties voor beschermd wonen. Doordat deze woningen bij elkaar in de buurt zijn en tevens in de buurt zijn van een locatie voor beschermd wonen, is ontmoeting met elkaar te realiseren en kan de locatie voor beschermd wonen als ontmoetingsruimte fungeren voor deze woningen.

Het is binnen deze variant ook mogelijk om meerdere cliënten gezamenlijk in een grotere woning te laten wonen, waarbij als voorwaarde geldt dat dit structureel als passend wordt ervaren, gezien het feit dat gestreefd wordt naar structurele zelfstandige huisvesting en het zoveel mogelijk beperken van verhuizen.

Deze variant vraagt om afspraken met woningcorporaties voor het toewijzen van woningen aan deze doelgroep, alsook om afspraken met aanbieders van beschermd wonen om de gewenste ondersteuning vorm te geven. Hier gaan naast de ambulante begeleiding enige kosten mee gemoeid voor een inloopachtige functie op de locatie voor beschermd wonen, waarmee de functie van een centrale ontmoetingsruimte kan worden vervuld. Deze kosten worden geraamd op €10.000 per jaar per locatie, op basis van de historische tarieven voor inloop vanuit de AWBZ. De huur voor de woningen zelf wordt betaald door de individuele huurders.

Toewijzen woningen

Het proces waarlangs de geclusterde woningen worden toegewezen maakt onderdeel uit van een bredere procesgang voor cliënten die verblijf in een instelling achter zich laten en ziet er als volgt uit:

Realisatie

Bij de realisatie van deze geclusterde woningen in de vorm van een pilot in de komende 3 jaar zijn een aantal elementen van belang om te borgen en te monitoren, namelijk:

- Realiseren van de beoogde 30 geclusterde woningen per jaar
- Realiseren van regionale spreiding waar mogelijk
- Rekening houden met bestaande situaties in betrokken wijken
- Rekening houden met mogelijkheden voor inloop bij bestaande BW-locaties
- Tijdige en zorgvuldige afstemming met omwonenden
- Advisering vanuit zorgaanbieders over behoefte aan clustering
- Organiseren toewijzing van woningen aan individuen
- Bewaken en beperken van mogelijke overlast
- Realiseren van kwalitatief en kwantitatief goede ambulante begeleiding
- Zorgdragen voor een mogelijkheid tot terugplaatsing in beschermd wonen indien noodzakelijk
- Bewaken van de financiële effecten voor gemeenten
- Evalueren van de ervaringen van de diverse betrokken partijen
- Monitoren van de resultaten

Voorgesteld wordt hiertoe een regiegroep in te richten, waarin gemeenten, woningcorporaties, zorgaanbieders en een vertegenwoordiger van het cliënt- en naastenperspectief vertegenwoordigd zijn en welke 2 maal per jaar rapporteert over de voortgang op bovengenoemde aspecten.

4. Overige versnellingsmaatregelen 2019-2022

Hieronder staan de overige, aanvullende voorgestelde versnellingsmaatregelen toegelicht.

Maatregel 1	Versterken van kennis en deskundigheid bij consulenten en aanbieders
Wat willen we bereiken?	Het versterken van de inhoudelijke kennis en deskundigheid, maar ook kennis van de alternatieven bij uitvoeringsdiensten/wijkteam en zorgaanbieders (BW-teams en ambulante teams).
Wat gaan we daarvoor doen?	<p><u>1. Campagne 24/7 bereikbaarheid en beschikbaarheid</u> Er is een pilot uitgevoerd met het bieden van bereikbaarheid en beschikbaarheid buiten kantoor tijden, zodat kwetsbare burgers eerder en langer thuis kunnen wonen. Vanuit de pilot werd ondersteuning geboden bij ongeplande zorgvragen van kwetsbare burgers (ouder dan 18 jaar), waarbij ook naasten van deze cliënten de dienst konden inzetten. Op basis van de positieve evaluatie van de pilot wordt deze dienst vanaf 1 april 2019 structureel ingekocht. Vanaf dat moment is het voor alle inwoners (vanaf 18 jaar) binnen de regio met een beschikking voor ambulante begeleiding 24/7 mogelijk om deze ondersteuning te ontvangen.</p> <p>Het gebruik van deze functie neemt toe, maar is momenteel nog beperkt. Vooral valt op dat slechts enkele van de inwoners op de wachtlijst voor beschermd wonen hier gebruik van maken. Om het gebruik hiervan te stimuleren wordt een voorlichtingscampagne gerealiseerd over de functie 24/7 bereikbaarheid & beschikbaarheid (reeds opgestart).</p> <p><u>2. Herbeoordelen wachtlijst beschermd wonen en uitwisseling expertise</u> Het voorjaar van 2019 zijn alle wachtenden voor BW doorgenomen door een professional van het Consultatie & Advies-team met de verschillende gemeentelijke consulenten, om na te gaan of BW het meest passende antwoord is, of er meer passende alternatieven zijn dan wel dat in overleg met de cliënt de beschikking aangepast kan worden. Hiermee werd tevens beoogd om kennis over te dragen en af te stemmen over de wijze van beschikken.</p> <p>Het afgeven van een beschikking voor beschermd wonen leidt tot forse uitgaven voor de gemeenten en heeft invloed op de wachtlijst en wachttijd voor deze functie. Momenteel zijn er veel consulenten binnen de diverse gemeenten die deze beschikkingen, vaak incidenteel, afgeven. Er wordt uitwisseling georganiseerd tussen die gemeentelijke consulenten die contact hebben met burgers met het oog op het (mogelijk) beschikken van beschermd wonen. Hiermee wordt eenduidigheid en kwaliteit gewaarborgd op dit gebied en kunnen ontwikkelingen in de vraag beter en sneller worden gesignaleerd.</p> <p><u>3. Training voor consulenten, wijkteams, BW-teams en ambulante teams</u> Er worden enkele trainingsbijeenkomsten georganiseerd voor teams van gemeenten en aanbieders om hun kennis en deskundigheid te vergroten aangaande de beoogde ambulantisering, de daarvoor beschikbare voorzieningen en daarbij gewenste ondersteuning en begeleiding.</p> <p>Onderzocht zal worden of met aanbieders in de toekomst afspraken kunnen worden gemaakt over de omvang van de uitstroom uit beschermd wonen.</p>
Start en einddatum:	voorjaar 2019 – voorjaar 2020
Maatregel 2	Time-out voorziening realiseren
Wat willen we bereiken?	Door de ingezette beweging om inwoners zoveel mogelijk thuis te laten wonen en te ondersteunen, ontstaat een behoefte aan tijdelijk verblijf, waarbij een veilige, herstelgerichte, huiselijke omgeving wordt gecreëerd waar mensen met een psychische kwetsbaarheid of psychosociale problematiek tijdelijk (maximaal 2 weken) terecht kunnen om een crisis en/of klinische opname te voorkomen. Deze initiatieven worden wel time-out voorzieningen, respijthuizen of herstelhotels genoemd en worden bij voorkeur gerund in zelfbeheer door zowel professioneel opgeleide ervaringsdeskundigen als vrijwilligers. De doelgroep betreft zelfstandig wonende inwoners (18+) met een psychische of sociaal maatschappelijke kwetsbaarheid die het om uiteenlopende redenen thuis even niet redden.

Wat gaan we daarvoor doen?	<p>1. <u>Time-out voorziening realiseren</u></p> <p>Er wordt een aanbesteding gedaan om een pilot met een time-out voorziening te realiseren van 4 plekken. De time-out voorziening is er voor zelfstandig wonende inwoners uit de regio vanaf 18 jaar met een psychische of sociaal maatschappelijke kwetsbaarheid die het thuis even niet redden. De voorziening wordt gerund door professionele gediplomeerde ervaringsdeskundigen, ervaringsdeskundigen i.o. en vrijwillige ervaringswerkers. Zij zetten allemaal hun eigen ervaringen in als cliënt in de psychiatrie, verslavingszorg en/of sociaal maatschappelijke kwetsbaarheid. Het verblijf in de voorziening wordt aangegrepen om waar nodig ondersteuning te organiseren ten behoeve van het herstel van de cliënt en hierbij aansluiting te vinden bij het aanbod binnen het herstelnetwerk binnen de regio voor deze doelgroep.</p> <p>Na aanbesteding en voorbereiding wordt er gestart met een pilot van een jaar, waarna wordt besloten of dit aanbod structureel beschikbaar dient te blijven en wat de gewenste omvang is.</p>
Start en einddatum:	Begin 2020 – begin 2021

Maatregel 3 Interventiewoningen	
Wat willen we bereiken?	<p>Vanuit de persoonsgerichte aanpak (zowel vanuit het Zorg en Veiligheidshuis als vanuit de PGA lokaal) is er regelmatig behoefte aan interventiewoningen, om inwoners met acute problematiek tijdelijk te huisvesten. Het kan dan gaan om de volgende problematiek / situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen huisvesting na detentie (met groot risico op terugval in oud gedrag) - Inwoners die ernstige overlast veroorzaken - Slachtoffers van huiselijk geweld, eerwraak of mensenhandel - Daders van huiselijk geweld <p>Het beschikbaar maken van deze tijdelijke huisvesting maakt het mogelijk het momentum te benutten waarbij betrokkene openstaat om te gaan werken aan bepaalde problemen in diens leven. Tevens kan op deze wijze leed voor de betrokkene en voor de samenleving worden voorkomen wanneer er sprake is van een gevaarsdreiging. Belangrijk is de tijdelijkheid van deze huisvesting, de diversiteit en de onmiddellijke beschikbaarheid.</p>
Wat gaan we daarvoor doen?	<p>De volgende type woningen beschikbaar te maken. Op basis van de ervaring hiermee zal worden nagegaan of uitbreidingen of wijzigingen gewenst zijn.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een vrije sectorwoning met 4 kamers <i>Hier kunnen cliënten worden geplaatst die geen overlast geven en groepsgericht zijn, bijvoorbeeld ex-gedetineerden.</i> 2. Twee losse kamerwoningen <i>Voor cliënten die in principe geen overlast geven en niet groepsgericht zijn.</i> 3. Vijf solitaire basic individuele woningen type Keerpunt Zuid <i>Sobere woonvoorzieningen, los van een wijk, met (mogelijk in te zetten) beveiliging. Voor cliënten die wel overlast geven, potentieel gevaarlijk zijn en niet groepsgericht.</i>
Start en einddatum:	Beoogd wordt dat medio 2020 de interventiewoningen beschikbaar zijn.

5. Financiën

Realiseren geclusterde zelfstandige woningen

Onderstaand zijn de kosten opgenomen welke benodigd zijn om de voorgestelde geclusterde zelfstandige woningen in de komende 3 jaar te realiseren door middel van de voorgestelde pilot.

Aanpak	Incidenteel	Structureel per jaar*
Toewijzen nieuwe opleveringen (45)	€40.000	€40.000
Toewijzen sociale huurwoningen rondom BW-locaties (45)	€0	€30.000
Projectleiding	€30.000	
Totaal (gelijke verdeling over de 2 aanpakken)	€70.000	€70.000

* tot en met 2024

Bij de kosten voor toewijzen nieuwe opleveringen is ervan uitgegaan dat de kosten voor de centrale ontmoetingsruimten ten laste komen van de regio. Hiermee wordt financiële solidariteit gerealiseerd op dit punt. De kosten voor het beschikbaar maken van een centrale ontmoetingsruimte liggen in de orde van €10.000 incidenteel (inrichting) en €10.000 voor maximaal 3 jaar (huur en servicekosten) op 10 tot 15 woningen. Daarbij is uitgegaan van 1 appartement per cluster van 10-15 woningen. Bij de clustering door het toewijzen van sociale huurwoningen rondom BW-locaties zijn de geraamde kosten voor een inloopachtige functie op de locatie voor beschermd wonen. Deze worden geraamd op €10.000 per jaar per locatie, op basis van de historische tarieven voor inloop vanuit de AWBZ. Hierbij is gerekend op 15 woningen die worden bediend per BW-locatie.

Verwacht wordt dat op termijn door het realiseren van geclusterde zelfstandige woningen voor deze doelgroep, in combinatie met de nieuwe huisvestingsverordening, de wachtlijst voor beschermd wonen fors kan worden beperkt en een afbouw van plaatsen beschermd wonen kan worden ingezet. De komende jaren zal periodiek op basis van declaraties van aanbieders in relatie tot de begrote bedragen en gecontracteerde plaatsen beschermd wonen monitoring plaats vinden van de ontwikkeling van de realisatie. Tevens zal gestuurd worden op de beoogde afbouw van plaatsen beschermd wonen zodra de wachtlijst voldoende is teruggebracht. Mocht onverhoopt de beoogde afbouw onvoldoende gerealiseerd kunnen worden, dan kan dit in de toekomst tot een verzoek om additionele middelen voor beschermd wonen richting gemeenten leiden.

Financiële effecten van spreiding over gemeenten

In beide scenario's is er daarnaast sprake van kosten voor gemeenten in de vorm van ambulante begeleiding (inclusief dagbesteding) en voor het verstrekken van uitkeringen. Een vergelijkbaar effect treedt op bij de omzetting van regulier beschermd wonen naar het nieuwe product 'Scheiden wonen en zorg'. Dit is een nieuwe vorm van beschermd wonen waarin cliënten binnen 2 jaar worden voorbereid op uitstroom naar zelfstandig wonen, waarbij cliënten in dat kader zelf hun huisvestingslasten betalen en daardoor een hogere uitkering ontvangen vanuit de gemeente dan bij regulier beschermd wonen.

Zolang de omvang van het aantal plaatsen voor beschermd wonen en opvang in de regio niet wijzigt, is er in beginsel ook geen sprake van een wijziging van het aantal zorgbehoevende zelfstandig wonende inwoners. Het is wel denkbaar dat er door de clustering die wordt beoogd verschuivingen ontstaan tussen gemeenten. Ook neemt als gevolg van de omzetting naar 'Scheiden wonen en zorg' het aantal inwoners met een hogere uitkering toe. Onderstaande tabel geeft een voorbeeld van de kosten van diverse typen cliënten zowel regionaal als lokaal.

Type cliënt	Verblijf (regionaal)	Begeleiding (lokaal)	Uitkering (lokaal)	Totaal
Beschermd wonen met huisvesting (Pakket 3)	50.750	0	4.315	55.065
Scheiden wonen en zorg	35.530	0	12.305	47.835
Ambulant intensief (6 uur / week)	0	20.030	12.305	32.335
Ambulant regulier (2 uur / week)	0	6.680	12.305	18.985

Zoals gezegd zullen er door de realisatie van dit plan alsook door de reeds lopende omzetting van reguliere BW-plaatsen naar 'Scheiden wonen en zorg' verschuivingen ontstaan in de kosten die ten laste van verschillende gemeenten komen.

Voor mutaties in het aantal inwoners met een (hogere) uitkering geldt dat de kosten voor uitkeringen, met een vertraging van 2 jaar, worden gecompenseerd vanuit het Rijk. Voorstel is om die reden om hiervoor geen financiële compensatie binnen de regio te organiseren. De kosten voor de (relatief intensieve) ambulante begeleiding en dagbesteding worden gefinancierd uit de begeleidingsmiddelen die gemeenten afzonderlijk ontvangen van het Rijk. Onderstaand worden 4 mogelijke compensatieregelingen hiervoor uitgewerkt.

Scenario 1: compensatie op basis van het aantal geclusterde woningen per gemeente

- Jaarlijks wordt op 1 juli vastgesteld hoeveel van de nieuw te realiseren geclusterde woningen voor uitstroom uit instellingen er in totaal zijn gerealiseerd per gemeente binnen de regio.
- Voor elke woning wordt een bedrag van €20.000 (geschatte consumptie aan begeleidingsmiddelen o.b.v. gemiddeld 6 uur begeleiding per week) berekend, zo ontstaat een benodigd bedrag per gemeente.
- Het totaal van deze bedragen per gemeente wordt verdeeld over de gemeenten op basis van de inwoneraantallen, zo ontstaat het normbedrag per gemeente.
- Het verschil tussen het normbedrag en het benodigd bedrag per gemeente wordt onderling verrekend.

Voorbeeld:

	Inwoners	Woningen op 1-7	Benodigd bedrag	Normbedrag	Compensatie
Gemeente 1	50.000	15	€300.000	€200.000	+€100.000
Gemeente 2	25.000	3	€60.000	€100.000	-/-€40.000
Gemeente 3	75.000	12	€240.000	€300.000	-/-€60.000
Totaal	150.000	30	€600.000	€600.000	€0

Scenario 2: compensatie op basis van aantal cliënten dat minimaal 6 uur per week begeleiding ontvangt

- Jaarlijks wordt op 1 juli vastgesteld hoeveel cliënten per gemeente op basis van de realisatiegegevens in het DLP gemiddeld minimaal 6 uur per week aan ambulante begeleiding hebben gerealiseerd.
- Voor elke cliënt wordt een bedrag van €20.000 (consumptie aan begeleidingsmiddelen o.b.v. gemiddeld 6 uur begeleiding per week) berekend, waarop compensatie zal plaats vinden, zo ontstaat een benodigd bedrag per gemeente.
- Het totaal van deze bedragen per gemeente wordt verdeeld over de gemeenten op basis van de inwoneraantallen, zo ontstaat het normbedrag per gemeente.
- Het verschil tussen het normbedrag en het benodigd bedrag per gemeente wordt onderling verrekend.

Voorbeeld:

	Inwoners	Cliënten > 6 uur p/wk op 1-7	Benodigd bedrag	Normbedrag	Compensatie
Gemeente 1	50.000	5	€100.000	€160.000	-/-€60.000
Gemeente 2	25.000	4	€80.000	€80.000	-€0
Gemeente 3	75.000	15	€300.000	€240.000	+€60.000
Totaal	150.000	24	€480.000	€480.000	€0

Scenario 3: financiële solidariteit op het geheel van de begeleidingsmiddelen

- Alle begeleidingsmiddelen worden overgedragen aan de regio.
- Alle declaraties op begeleiding worden door de regio voldaan.
- Tekorten en overschotten worden jaarlijks verrekend met de gemeenten op basis van inwoneraantallen.

Scenario 4: geen compensatie onderling, maar geografische spreiding van de geclusterde woningen

- Sturen op een evenwichtige geografische verdeling van de geclusterde woningen over de gemeenten in de regio
- Geen compensatie tussen gemeenten in eerste instantie
- Jaarlijks evalueren hoe de geografische verdeling vorm krijgt
- Indien toch een onevenwichtige verdeling ontstaat alsnog onderling compenseren o.b.v. scenario 1

Een ander denkbaar scenario is dat waarbij uitgegaan wordt van de volledige uitstroom naar zelfstandig wonen vanuit de diverse instellingen en de verdeling van deze uitstroom over gemeenten als basis te nemen voor een compensatie. Dit scenario is echter op korte termijn zeer lastig te realiseren, omdat (zeker bij de maatschappelijke opvang) een volledige registratie van waarheen cliënten verhuizen niet geborgd kan worden en een aanzienlijke verzwaaring voor de betrokken instellingen zou betekenen. Om die reden wordt dit scenario niet voorgelegd.

Advies is om bij het realiseren van de geclusterde zelfstandige woningen te streven naar geografische spreiding over de gemeenten binnen de regio en nu geen compensatieregeling in te stellen, maar in het kader van het beleidsplan Bescherming & Opvang 2021-2024 te komen tot een bredere compensatieregeling inzake de totale uitstroom vanuit beschermd wonen.

Overige versnellingsmaatregelen

In onderstaande tabel zijn de incidentele en structurele kosten van de aanvullende voorstellen opgenomen.

Maatregel	Projecten	Incidenteel	Structureel per jaar
Versterken kennis	Campagne 24/7	€0	
	Training teams gemeenten en aanbieders	€10.000	
Pilot time-out voorziening	Pilot time-out voorziening realiseren (obv 4 plaatsen)	€190.000	
Interventiewoningen	Woningen realiseren en beheren	€138.000	€40.000
Projectleiding		€30.000	
TOTAAL		€368.000	€40.000

Het geraamde bedrag voor de time-out voorziening is gebaseerd op een onderbouwde raming vanuit GGZ Centraal. Het bedrag is gebaseerd op een beschikbaarheidsfinanciering van 3 plaatsen, waarbij er 4 plaatsen beschikbaar zijn en gaat uit van een combinatie met het bieden van 4 'bed op recept'-plaatsen, gefinancierd vanuit de zorgverzekeringswet.

Voor de voorgestelde interventiewoningen is gerekend op €3.000 inrichtingskosten per woning (€33.000 totaal) en voor de 5 Keerpunt Zuid-achtige woningen €6.000 voor beveiliging en €15.000 voor bouw- en aansluitingskosten (€105.000 totaal, exacte kosten afhankelijk van de locatie).

De structurele kosten worden ingeschat op €25.000 aan leegstandkosten en €15.000 aan beheerkosten in totaal. De huurkosten worden gedekt door de bewoners.

Totaal benodigde middelen

Samenvattend zijn de volgende middelen benodigd om dit versnellingsplan te kunnen financieren:

Maatregel	Incidenteel	Structureel
Training teams en gemeenten	€10.000	
Geclusterde woningen	€70.000	€70.000*
Interventiewoningen	€168.000	€40.000
Time-out voorziening	€190.000	
Totaal	€438.000	€110.000

* tot en met 2024

Dekking

Er is in de begroting Bescherming & Opvang nagegaan welke aanpassingen mogelijk zijn om middelen vrij te spelen ter dekking van deze voorstellen. In een separate memo worden de bevindingen hiervan gepresenteerd.

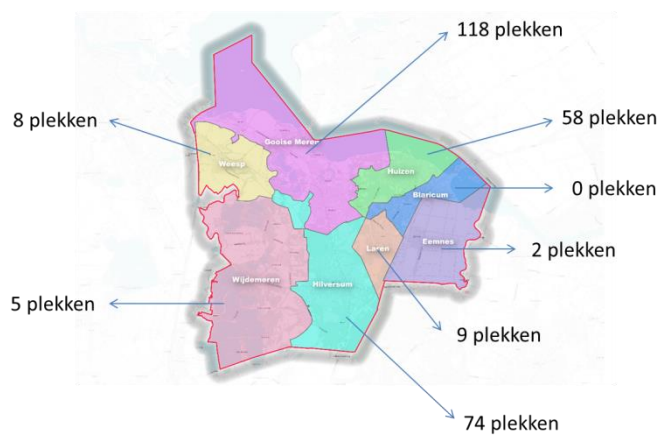
6. Monitoring en sturing

Voor de monitoring, sturing en rapportage op de realisatie van deze maatregelen zal worden aangesloten bij de maatregelen in het beleidsplan Bescherming & Opvang en de bijbehorende programmacoördinatie. De maatregelen zullen bij positieve besluitvorming worden toegevoegd aan de meerjarenbegroting Bescherming & Opvang.

7. Bijlage: achtergrondinformatie beschermd wonen

Aantal plekken beschermd wonen (273 in natura)
Aantal mensen op de wachtlijst (circa 90, december 2018)
Spreiding van de locaties:

Totaal beschermd wonen plekken: 273

Aantal plekken maatschappelijke opvang: 51
Locatie: Hilversum